VALTIOVARAINMINISTERIÖ
FINANSMINISTERIET

EU:n pankkipaketti (”Basel III”) jatkokirjelmä U 72/2021 vp

Eduskunnan valtiovarainvaliokunta 29.3.2022

U-jatkokirje - tausta

- Komission esitys 27.10.2021
- Valtioneuvoston kirjelmä U72/2021 vp
- Kiireellinen käsittelyaikataulu eduskunnassa joulukuussa 2021
- TaV: vaikutusarviot epätarkkoja, esittää alustavan arvion
- SuV: kanta vain esityksen kiireelliseen osioon, VN annettava jatkokirjelmä kevätistuntokaudella

U-jatkokirje - sisältö

- Neuvottelutilanne
- Täydentävää tietoa vaikutuksista
- Täsmennyksiä VN kantaan
  - *Neuvottelutuloksen tulee edistää rahoitusvakautta ja talouskasvua*
  - *Siirtymäajat keskeisiä talouden toipumisen ja vihreän siirtymän kannalta, niiden pituutta tulee arvioida neuvottelujen kuluessa, tarkastelulauseke keskeinen*
  - *Valtioriskien kohtelu pankkien vakavaraisuuslaskennassa keskeinen tekijä*

Uuden pankkipaketin elementit

- **Basel III-standardien täytäntöönpano EU:ssa**
  - Paketin **keskeinen** sisältö niin vaikutuksiltaan kuin säännösten määrältään
- **Kestävyysriskien (ESG) laadullinen arviointi mukaan pankkisääntelyyn**
  - Uusia velvoitteita luottolaitoksille ja uusia tehtäviä pankkivalvojille
  - Temaattisesti uusi asia CRR/CRD-tasolla, sääntelyllisesti vain hyvin pieni osa pankkipakettia
  - Pitääkö kestävyystekijät huomioida vakavaraisuusvaatimuksissa – ja jos kyllä, niin miten? Konkreettiset lainsäädäntötoimet jäävät vielä nähtäväksi ja odottamaan EBA:n selvitystä.
- **Pankkivalvonnan kehittäminen**
  - Päähuomiona kolmansien maiden sivuliikkeet ja tytärluottolaitokset.
  - Pankkiliitännäiset fintech-yritykset kattavammin pankkivalvonnan piiriin.
- **Eräitä täsmennyksiä ja tarkennuksia kriisinratkaisusääntelyyn** (Daisy Chain-vähennysjärjestelmän käyttöönotto)

Finanssikriisin jälkeinen sääntelyuudistus: Basel III

- Basel III-standardi keskeisenä työkaluna finanssikriisiin johtaneiden epäkohtien korjaamisessa
  - Baselin komitea toimii kansainvälisen järjestelypankin (Bank for International Settlements) yhteydessä
  - Standardien valmistelu keskuspankki- ja valvojavetoisesti
  - G20-maiden myötävaikutus
- Laaja kokonaisuus; uudistusta tehty asteittain 2010 alkaen. Basel III:n viimeisestä vaiheesta sovittiin kansainvälisesti joulukuussa 2017.
- Basel III-standardien täytäntöönpanon takaraja 1.1.2023; siirtymäaikaa tietyin osin vuoden 1.1.2028 saakka.

Finanssikriisin jälkeiset uudistukset – työ edelleen käynnissä

Ongelma	Ratkaisu	Sääntelyuudistus
Riittämättömät pääomapuskurit	Vähimmäisvaatimusten korottaminen	**Basel III** EU 2013 *”CRD4/CRR”*
Pääomapuskureita ei kyetty käyttämään tappioiden kattamiseen	Pääomapuskureiden laadun parantaminen Ylimääräisten puskurien asettaminen	**Basel III** EU 2013 *”CRD4/CRR”*
Riskimallit eivät kattaneet riskejä riittävällä tavalla	Järjestelmäriskipuskurit ***Lattiasääntö pankkien omille riskimalleille***	**Basel III** EU 2013 ***EU 2021-> ?***
Vaikeuksiin ajautuneita pankkeja ei kyetty ajamaan alas hallitusti	Kriisinratkaisu, sijoittajanvastuu, tappionsietopuskurit	**Pankkiunioni** EU 2014 ja 2018 *”BRRD1 ja BRRD2”*

LTIOVARAINMINISTERIÖ
ANSMINISTERIET

Mistä kokonaisriskipainolattian asettamisessa on kyse?

- Standardimenetelmä
  - Riskipainokorit luoton ja vakuuden kategorian mukaan suoraan lainsäädännössä
- Sisäiset riskimallit (IRB)
  - Luottolaitos laatii mallinnusmenetelmät; perustuvat laajalti omaan luottosalkkuun liittyviin tilastollisiin todennäköisyyksiin.
  - Reunaehtoja EU:n vakavaraisuusasetuksessa.
  - Pankkivalvoja myöntää luvan. Edellyttää panostuksia laajalti riskienhallintaan ja tietojärjestelmiin.
  - Lainsäädännössä ei määritellä tarkkoja alarajoja; eri pankkivalvojat asettaneet lattia-arvoja erityisesti asuntoluotoille

Kokonaisriskipainolattia (output floor)

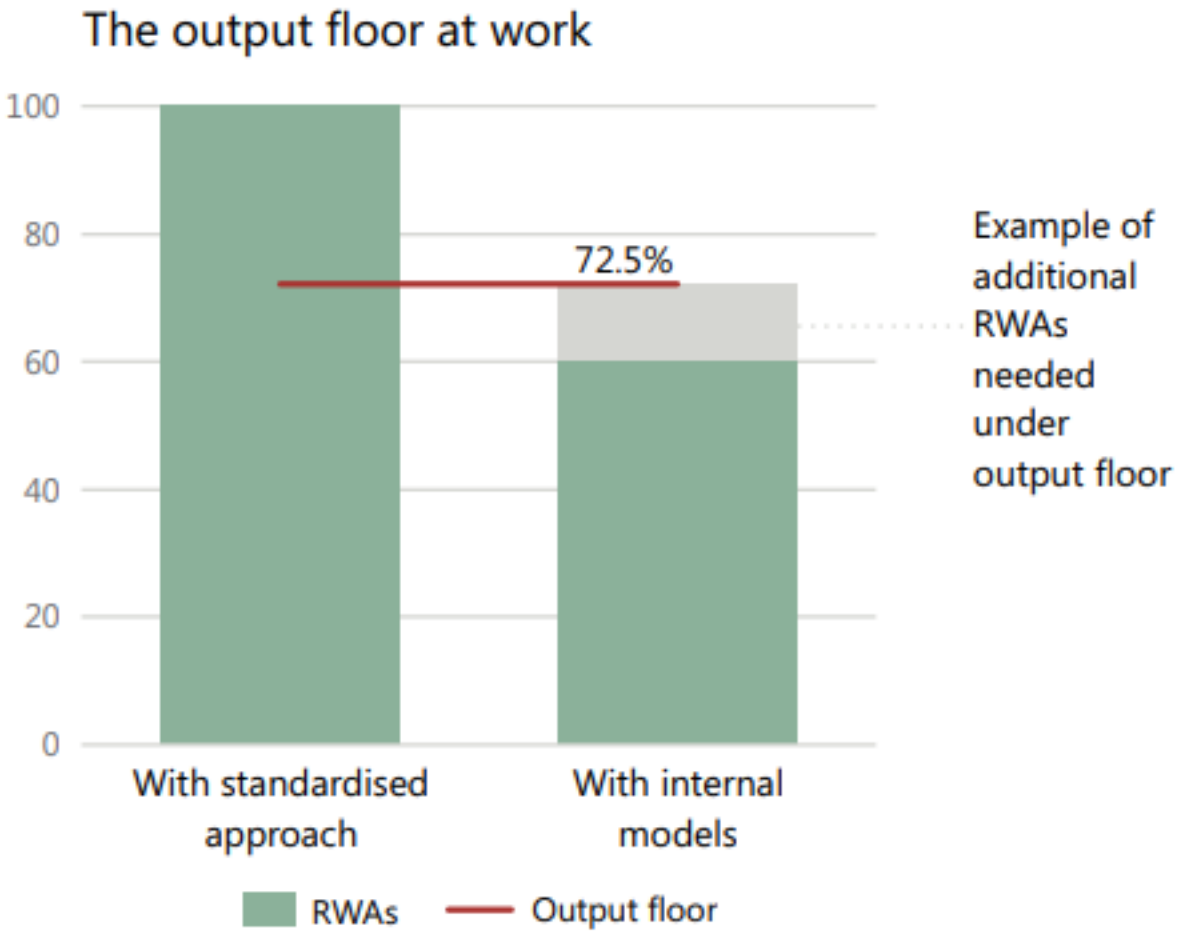

- Leikkaa IRB-menetelmien pääomahyödyn kärkeä riskipainotettujen erien loppusummatasolla
- Lattia 72,5 % **standardimenetelmällä laskettavasta** riskipainosta.

VALTIOVARAINMINISTERIÖ
FINANSMINISTERIET

Kokonaisriskipainolattian vaikutuksista

- Kokonaisriskipainolattia rakenteellisena uudistuksena parantaa vakavaraisuustunnuslukujen vertailtavuutta ja vakavaraisuusvaatimusten luotettavuutta.
- Kokonaisriskipainolattia voi johtaa riskipainotettujen erien ja sitä kautta pääomavaatimusten nousuun IRB-pankeilla
  - vaikutukset vaihtelevat pankeittain
  - voimaantulossa siirtymäajat (2030-2032)
- Standardimenetelmää käyttävillä pankeilla kokonaisriski tyypillisesti madaltuu (koska vähäriskisille erille uusia matalampia riskipainokoreja)
- Suomalaispankit täyttävät uudet vaatimukset tämänhetkisillä omilla varoilla
- Suomalaiseen pankkisektoriin kohdistuva pääomavaatimusten nousu alustavien laskelmien mukaan ei olennaisesti poikkea eurooppalaisista keskiarvoista.

Vaikutuksista pääomavaatimuksiin sektoritasolla

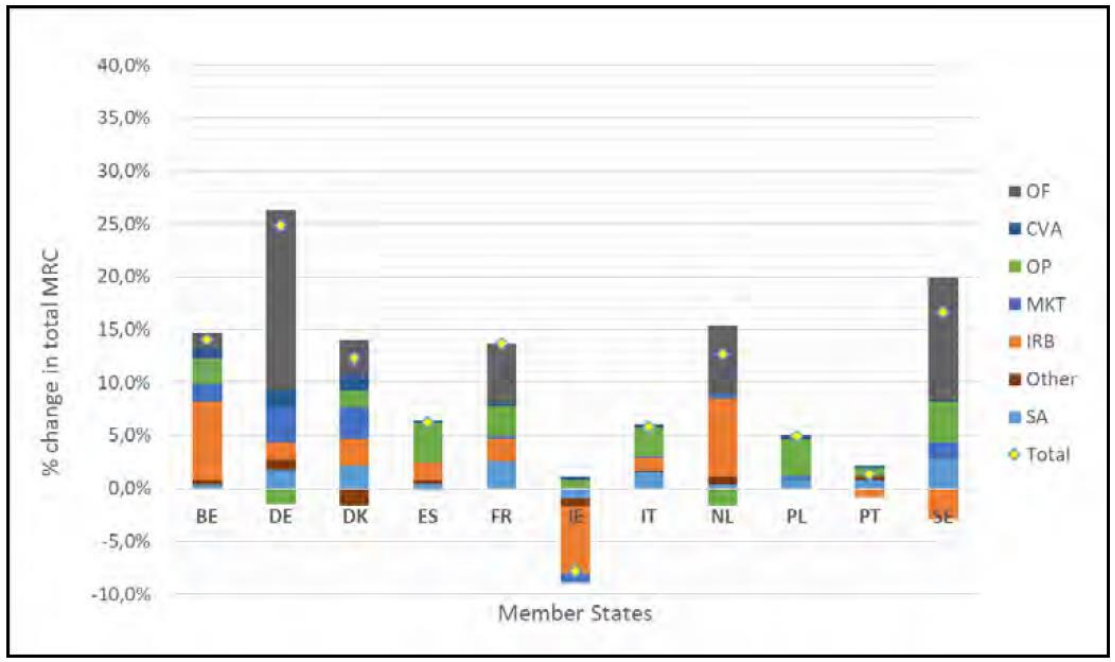

Vaikutusarviot edelleen suuntaa-antavia, eikä niissä ole voitu ottaa huomioon esim. asuntoluottoja koskevia siirtymäsäännöksiä.

Euroopan taso (KOM/EBA)

- Siirtymäajan alussa + 0,7 – 2,7 %
- 6,4 – 8,4 % kasvu vuoteen 2030
- Siirtymäaikojen jälkeen +7,9 – 9,9 % (karkeampi arvio +16,4 %)

Vaikutukset Suomeen (VM/Fiva)

- Siirtymäajan alussa + 4 %
- Noin 9 % kasvua vuoteen 2030
- Siirtymäaikojen jälkeen kasvua noin +15 %

Komission esittämät siirtymäajat

- Riskipainolattian lopullista tasoa (72,5 %) sovellettaisiin vasta vuoden 2030 alusta lukien
- Lisäksi siirtymäaikana luottoluokittelemattomiin yritysluottoihin, matalariskisiin asuntoluottoihin ja johdannaisiin liittyvien vastapuoliriskien erillishuojennuksia
- Tarkastelulauseke – komission arvioitava vaikutuksia ja tehtävä mahdollinen lainsäädäntöesitys poikkeuksiin liittyen siirtymäaikojen loppuun mennessä
- ***VN täsmennetty kanta:*** *siirtymäajat vaikuttavat lyhyiltä, voidaan tarkastella neuvottelujen kuluessa, tarkastelulauseke merkittävä*

Vaikutukset julkiseen talouteen

Pankkisektorin ja julkisen talouden kytkökset

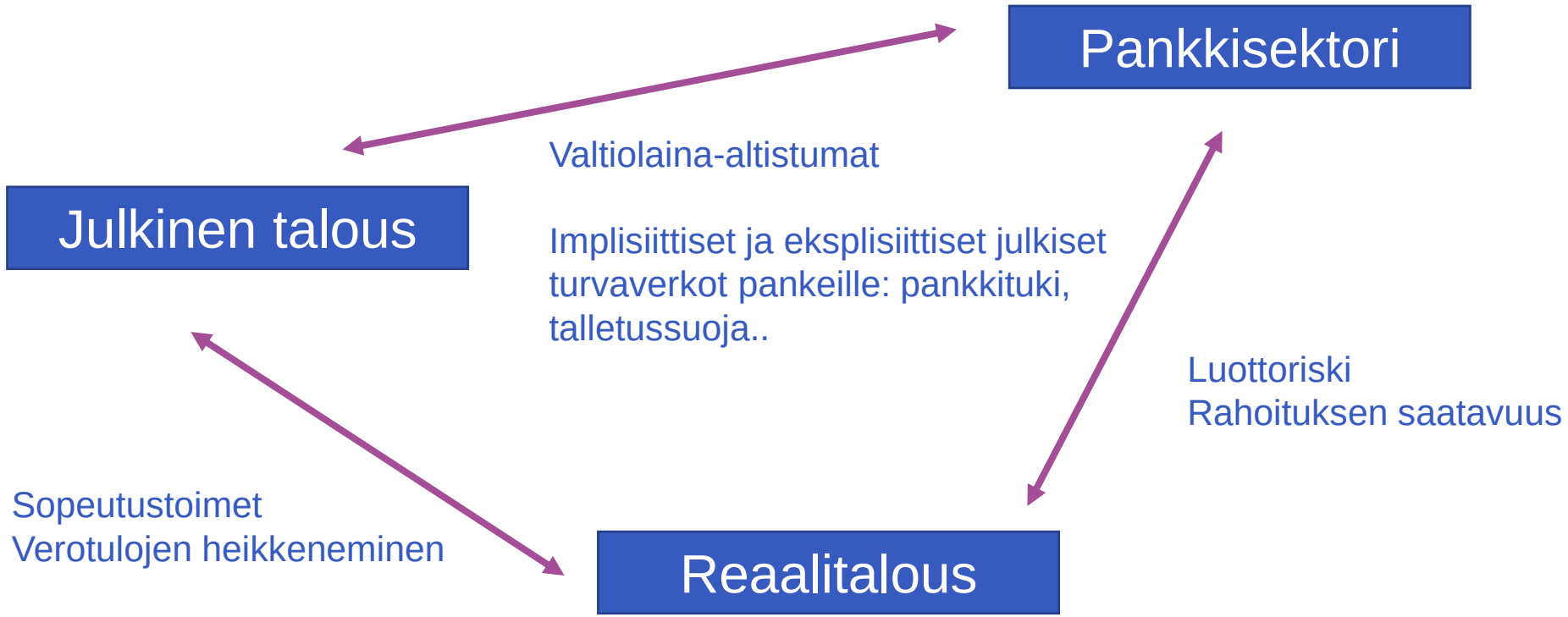

VALTIOVARAINMINISTERIÖ
FINANSMINISTERIET

Pääomapuskurit suojaavat kriiseiltä etukäteen…

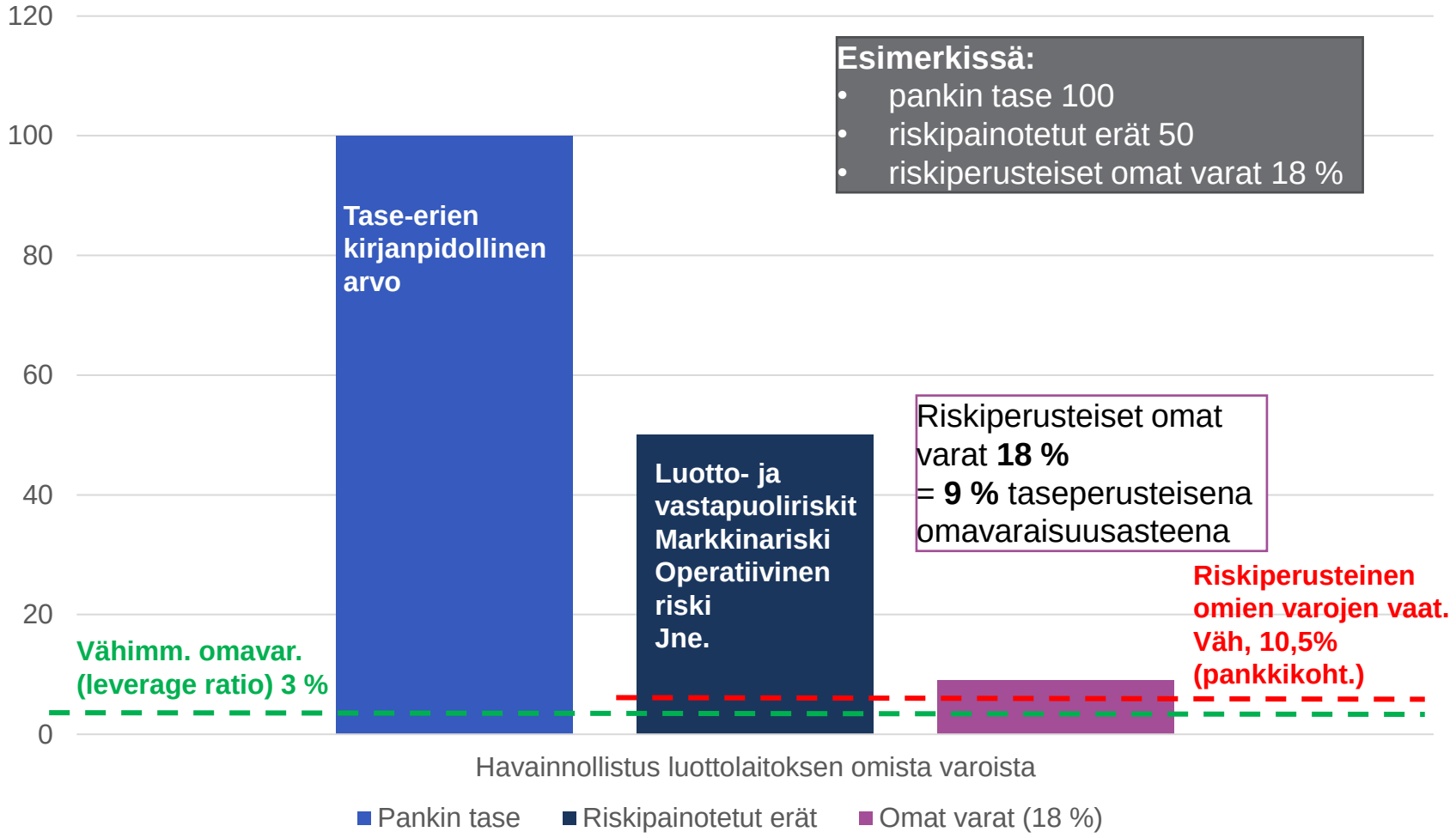

- Pankkitoimintaan kuuluu olennaisesti **korkea vivutusaste** (operointi 90-95-prosenttisesti velkarahalla)
- Riskiperusteinen pääomavaatimus on eri asia kuin taseperusteinen.
- Pankkitoiminnan yksityiskohtainen sääntelytarve perustuu korkeaan vivutusasteeseen (ts. matalaan omavaraisuuteen)

VALTIOVARAINMINISTERIÖ
FINANSMINISTERIET

…Kriisinratkaisujärjestelmä ja sijoittajavastuu suojaavat, jos pankki silti kaatuu

Sijoittajan-vastuu

- Omistajat ja velkojat kattavat tappioita *vähintään* 8 % pankin taseesta, ennen kuin rahaston varoja voidaan käyttää pankin tappioiden kattamiseen tai uudelleen pääomittamiseen
- Rahaston varoja voidaan käyttää myös ilman sijoittajanvastuuta alasajon tai uudelleenjärjestelyn turvaavaan maksuvalmiustukeen

SRF
~70 mrd. €

- Toimialan rahoittaman rahaston (SRF) kontribuutio *enintään* 5 % taseesta (pl. maksuvalmiustuki)
- Rahastolla mahdollisuus hankkia lisärahoitusta markkinoilta kriisinratkaisun yhteydessä
- Rahastossa tällä hetkellä varoja n. 42 miljardia euroa (tavoite n. 70 mrd. v.2024)

EVM backstop

- Viimesijainen rahoituslähde mikäli rahasto ehtynyt & ei muuta rahoitusta saatavilla
- Luottolimiitti EVM:n ja rahastoa hallinoivan SRB:n välillä
- Toimiala maksaa takaisin vakausmaksuina (fiskaalinen neutraliteetti)
- Korvaa aiemman EVM:n pankkien suoran pääomitusvälineen

(Valtion tapauskohtaisesti harkittavissa oleva julkinen rahoitustuki)